

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології та психології

«Затверджую»
В.о. ректора ОНМедУ,
д.мед. н., професор
Р.С. Вастьянов
«17» вересня 2020 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ
(назва навчальної дисципліни)

підготовки: докторів філософії на III освітньо-науковому рівні
(назва рівня вищої освіти)

галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
(код та назва галузі знань)

спеціальності: 228 «Педіатрія»

Розробники: зав. кафедри психіатрії, наркології та психології,
д.мед.н., проф. Пустовойт М. М., старший викладач, к.п.н. Сторож В.В., старший
викладач к.п.н. Стрельбицька С.М., викладач, к.п.н. Сердюк Н.М.

Одеса
2020

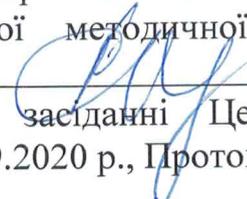
ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої освіти» складена на підставі освітньо-наукової програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з підготовки докторів філософії зі спеціальності 228 «Педіатрія» ОНМедУ, затвердженою Вченою Радою ОНМедУ від 25.06.2018 року (протокол №12)

Програму обговорено на засіданні кафедри "31" серпня 2020 р. Протокол №1.

Завідувач кафедри, ЗДНТ України д.мед.н., проф. Пустовойт М.М.

Програму ухвалено на засіданні предметної циклової комісії з гуманітарних дисциплін ОНМедУ, Протокол №1 від 10.09.2020.

Голова предметної циклової методичної комісії з гуманітарних дисциплін д.мед.н., проф. Єрсьомкіна Г.Г.

Програму затверджено на засіданні Центральної Координаційно-методичної Ради ОНМедУ від 16.09.2020 р., Протокол № 1.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

«Педагогіка вищої школи» є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема: опанування системою знань про закономірності процесу навчання і виховання студентів, професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентно-спроможних фахівців відповідно до європейських стандартів; основи управління педагогічним процесом у вищому навчальному закладі; форми, методи і засоби формування особистості майбутнього фахівця; професійно-педагогічна діяльність фахівця вищої школи. У процесі викладання навчального курсу основна увага приділяється оволодінню аспірантами професійними інтегральними компетентностями (когнітивна, діяльнісна, професійно-творча компетентність): знати структуру вищої освіти України та інших країн, структуру педагогічної системи вищого навчального закладу, здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проводити наукові дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики; розробляти та управляти проектами; впровадження нових знань в науку, освіту та інші сектори суспільства; організація та реалізація педагогічної діяльності; організація освітнього процесу; впровадження сучасних педагогічних технологій, інноваційних методів, форм та засобів.

Програма навчальної дисципліни укладена згідно з вимогами системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати аспірант відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики, вивчення навчального матеріалу дисципліни «Педагогіка вищої школи», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Програма навчальної дисципліни визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг, необхідний для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, перелік загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання, та вимоги до контролю якості вищої освіти.

Навчальна дисципліна «Педагогіка вищої школи» складається з 3 кредитів ЄКТС (90 годин): 10 годин лекційних занять, 34 години семінарських занять, 46 годин самостійної роботи студентів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» є системно організований навчально-виховний процес підготовки фахівців вищої кваліфікації за сучасними педагогічними принципами.

Міждисциплінарні зв'язки: базуються на вивченні здобувачами: психології, педагогіки, філософії, культурології, інтелектуальна власність, ораторська майстерність науковця, що передбачає інтеграцію з цими дисциплінами та формувати уміння застосовувати знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи»

1.1 Метою навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» є володіння комплексом системи знань про освіту у вищій школі, здатність розкрити концепції, основні теорії, методологію, технології та методики викладання навчальних дисциплін в університетській освіті, а також оволодіння комплексом професійних умінь та навичок необхідних для здійснення їхніх майбутніх обов'язків, повноважень та функцій у викладацькій практиці.

1.2 Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- формування уявлення про сутність професійно-педагогічної діяльності, її цілісний і творчий характер;
- розвиток організаційних, комунікативних, прогностичних, соціально-перцептивних здібностей, які в комплексі з іншими забезпечують успішне виконання професійних функцій;
- формування вміння педагогічної техніки (уміння саморегуляції, мовного і немовного контакту тощо);
- допомога в усвідомленні етичних аспектів професійної діяльності викладача вищої школи;

- формування та зміцнення установки на постійне особистісне та професійне самовдосконалення;
- озброєння вміннями творчо використовувати найбільш раціональні засоби організаційно-педагогічної та управлінської діяльності;
- поглиблення знань з педагогіки у контексті організації навчання студентської молоді;
- надання знань про особистість студента як психологічний феномен та основні фактори, що впливають на розвиток і формування майбутнього фахівця;
- вироблення вміння планувати власну викладацьку діяльність в умовах системи організації навчального процесу;
- розвиток вміння викладати теми предметів за спеціальністю з допомогою адекватних форм і методів навчання у вищій школі;
- забезпечення умов для практичного опанування провідними видами роботи зі студентами;
- формування відповідального ставлення до ролі викладача ЗВО, прагнення поповнювати знання, підвищувати професійну майстерність, уміння навчати студентів відповідно до потреб суспільства;
- допомога в осмисленні значущості педагогіки вищої школи для викладацької діяльності;
- озброєння вміннями використовувати набуті педагогічні знання у повсякденному спілкуванні та організації взаємин з іншими суб'єктами та об'єктами навчально-виховного процесу у виші;
- забезпечувати ґрунтовне засвоєння основ педагогічної науки, теорії виховання та теорії навчання (дидактики).

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти).

Згідно з вимогами освітньо-наукових програм спеціальностей, дисципліна забезпечує набуття аспірантами компетентностей:

- *інтегральна:*

Здатність розв'язувати комплексні проблеми, проводити незалежне оригінальне наукове дослідження та здійснювати педагогічну, професійну, дослідницьку та інноваційну діяльність в галузі медицини та фармації.

- *загальні (ЗК): ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7*

ЗК1. Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівню.

ЗК2. Вміння працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права.

ЗК3. Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до спілкування і роботи у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК5. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї.

ЗК6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК7. Вміння планувати та управляти часом.

- спеціальні (фахові, предметні, СК): СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10

СК1. Глибокі знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі медицини та фармації майбутньої професійної діяльності у сфері вищої медичної та фармацевтичної освіти.

СК2. Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини та фармації.

СК3. Здатність розробляти та управляти науковими проектами у сфері медицини та фармації.

СК4. Здатність обирати методи та критерії оцінки досліджуваних феноменів та процесів в галузі медицини та фармації відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

СК5. Володіння сучасними методами наукового дослідження.

СК6. Здатність проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження.

СК7. Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві.

СК8. Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я.

СК9. Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.

СК10. Організовувати та реалізовувати педагогічну діяльність у вищій медичній освіті, керувати науково-педагогічним (науковим) колективом.

Компетентність для спеціальності

- знати структуру вищої освіти України та інших країн.
- знати наукові закономірності, принципи та методи здійснення педагогічного процесу.
- знати структуру педагогічної системи вищого навчального закладу, особливості організації науково-педагогічної діяльності;
- знати та вміти використовувати законодавче та нормативно-правове забезпечення вищої освіти.

Когнітивна компетентність:

- знати системні концепції різноманітних видів навчальних і позааудиторних занять, організації виховного процесу у вищій школі.
- організовувати ефективну навчально-виховну роботу у вищому навчальному закладі.
- організовувати ефективну дидактичну систему організації навчального процесу.

- застосовувати різноманітні методи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Діяльнісна компетентність:

- впроваджувати сучасні педагогічні технології, методи, форми та засоби в освітній процес.
- апробувати та впроваджувати найбільш ефективні прийоми та інноваційні методи навчання.
- проектувати адаптивні педагогічні технології.
- розробляти та впроваджувати інноваційну дидактичну систему управління навчально-творчою діяльністю студентів.

Професійно-творча компетентність: проводити теоретико-методологічні дослідження з удосконалення педагогічної системи у вищій школі.

Інтегральні компетентності: Здатність розв'язувати складні професійні завдання і проблеми у галузі освіти, що передбачає дослідницьку та інноваційну діяльність в динамічних умовах закладу вищої освіти.

Результати навчання (ПРН): ПРН1, ПРН2, ПРН3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН7, ПРН8, ПРН9, ПРН10, ПРН11, ПРН12, ПРН13, ПРН14, ПРН15

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

ПРН1. Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування.

ПРН2. Демонструвати знання методології дослідження в цілому і методів певної сфери наукових інтересів, зокрема.

ПРН3. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.

ПРН4. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.

ПРН5. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних.

ПРН6. Розробляти дизайн та план наукового дослідження, використовуючи відповідні методи дослідження в галузі медицини та фармації.

ПРН7. Виконувати та вдосконалювати сучасні методики дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності.

ПРН8. Використовувати результати наукових досліджень в медичній та фармацевтичній практиці, освітньому процесі та суспільстві.

ПРН9. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.

ПРН10. Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ПРН11. Управляти роботою колективу студентів, колег, міждисциплінарної команди.

ПРН12. Організувати навчання учасників освітнього процесу при виконанні наукової та освітньої діяльності та впливати на їх соціальний розвиток.

ПРН13. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.

ПРН14. Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами, дотримуватися наукової етики.

ПРН15. Демонструвати академічну доброчесність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

Результати навчання для дисципліни.

Аспірант (здобувач) має знати:

- структуру і зміст навчального процесу в закладі вищої освіти;
- основи організації роботи викладачів, кафедри, деканату, адміністрації;
- специфіку науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи;
- принципи розробки педагогічних технологій освітньо-виховної взаємодії зі студентами;
- різноманітні дослідно-експериментальні форми педагогічної діяльності;
- засоби активізації пізнавальної діяльності студентської аудиторії;
- методи забезпечення ефективного управління навчально-творчою діяльністю студентів.
- законодавче та нормативно-правове забезпечення вищої освіти;
- структуру вищої освіти в Україні та інших країн;
- базові ціннісні орієнтації педагога;
- особливості управління закладом вищої освіти;
- вимоги до викладача ЗВО.

Аспірант (здобувач) має вміти:

- творчо застосовувати знання і способи діяльності, засвоєні під час викладання навчальних дисциплін;
- планувати, організувати і аналізувати різноманітні види навчальних і позааудиторних занять;
- використовувати у педагогічній практиці найбільш ефективні методи навчання, виховання і розвитку студентів;
- організувати і проводити науково-методичну роботу;
- розробляти ефективну дидактичну систему організації навчально-виховного процесу;
- використовувати сучасні педагогічні технології організації освітньо-виховного процесу;
- використовувати засоби активізації навчально-творчої діяльності студентської аудиторії та інноваційні методи навчання;
- апробувати інноваційні прийоми, методи та засоби навчання і виховання, що застосовуються в системі педагогічного процесу;

- вирішувати фахові завдання шляхом застосування нових форм і методів організації та управління освітнім процесом та організації соціального середовища.

2. Структурований навчальний план з дисципліни «Педагогіка вищої школи»

Тема	Лекції	Сем-кі заняття	СРС
1. Загальні основи педагогіки вищої школи. Сучасні методологічні аспекти педагогіки вищої школи	2	2	4
2. Основи наукового педагогічного дослідження.		2	4
3. Особливості педагогічного процесу у вищому навчальному закладі		4	4
4. Дидактика вищої школи. Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні.	2	4	4
5. Організаційні форми роботи у вищому навчальному закладі	2	4	6
6. Основи педагогічного контролю. у вищих навчальних закладах та основні форми його здійснення		4	4
7. Інновації в системі вищої педагогічної освіти	2	4	6
8. Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи	2	4	4
9. Педагогічний менеджмент		2	6
10. Виховна робота зі студентською молоддю		2	4
11. Диференційний залік		2	
Всього - 90	10	34	46

3. Теми лекційних занять з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи»

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Загальні основи педагогіки вищої школи. Сучасні методологічні аспекти педагогіки вищої школи	2
2.	Основи наукового педагогічного дослідження.	
3.	Особливості педагогічного процесу у вищому навчальному закладі	
4.	Дидактика вищої школи. Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні.	2

5.	Організаційні форми роботи у вищому навчальному закладі	2
6.	Основи педагогічного контролю. у вищих навчальних закладах та основні форми його здійснення	
7.	Інновації в системі вищої педагогічної освіти	2
8.	Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи	2
9.	Педагогічний менеджмент	
10.	Виховна робота зі студентською молоддю	
	Всього:	10

3. Теми семінарських занять з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи»

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Загальні основи педагогіки вищої школи. Сучасні методологічні аспекти педагогіки вищої школи	2
2.	Основи наукового педагогічного дослідження.	2
3.	Особливості педагогічного процесу у вищому навчальному закладі	4
4.	Дидактика вищої школи. Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні.	4
5.	Організаційні форми роботи у вищому навчальному закладі	4
6.	Основи педагогічного контролю. у вищих навчальних закладах та основні форми його здійснення	4
7.	Інновації в системі вищої педагогічної освіти	4
8.	Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи	4
9.	Педагогічний менеджмент	2
10.	Виховна робота зі студентською молоддю	2
11.	Диференційний залік	2
	Всього:	34

4. Теми самостійних робіт з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи»

№ п/п	Тема	Кількість годин	Вид контролю
1.	Загальні основи педагогіки вищої школи. Сучасні методологічні аспекти педагогіки вищої школи	4	Доповідь

2.	Основи наукового педагогічного дослідження.	4	Доповідь
3.	Особливості педагогічного процесу у вищому навчальному закладі	4	Доповідь
4.	Дидактика вищої школи. Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні.	4	Доповідь
5.	Організаційні форми роботи у вищому навчальному закладі	6	Доповідь
6.	Основи педагогічного контролю. у вищих навчальних закладах та основні форми його здійснення	4	Доповідь
7.	Інновації в системі вищої педагогічної освіти	6	Доповідь
8.	Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи	4	Доповідь
9.	Педагогічний менеджмент	6	Доповідь
10.	Виховна робота зі студентською молоддю	4	Доповідь
	Всього:	46	

5. Методи навчання

Викладання навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» на семінарських заняттях забезпечується методичними розробками для кожного семінарського заняття, наочними засобами навчання для кожного заняття (презентації), інформаційним ресурсом кафедри, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Самостійна робота при вивченні навчальної дисципліни забезпечується методичними розробками з самостійної роботи, наочними засобами навчання (презентації), інформаційним ресурсом кафедри, тематикою самостійних робіт, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється на семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей.

Підсумковий контроль здійснюється на останньому підсумковому контрольному занятті (диференційний залік). Диференційний залік (усний, письмовий) у формі тестування (тестування на паперовому носії з ручною перевіркою, тестування з використанням комп'ютерної техніки). Оцінка успішності аспіранта з дисципліни виставляється за традиційною шкалою, прийнятою в Україні.

6. Методи контролю: усний контроль (у ході опитування, бесіди, доповіді, повідомлення на задану тему й ін.); письмовий контроль (есе, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі і т.д.); комбінований контроль; захист індивідуально-дослідного завдання; тестовий контроль.

7. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

Наприкінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих аспірантом оцінок за традиційною шкалою, округлене до двох знаків після коми.

До підсумкового контролю (диференційного заліку) аспірант (пошукувач) допускаються лише при відсутності академічної заборгованості і середньому балу за поточну навчальну діяльність не менше 3,00.

Оцінка за дисципліну є середнім арифметичним двох складових:

- 1) середній поточний бал як середнє арифметичне всіх поточних оцінок;
- 2) традиційна оцінка за диференційний залік.

Отриманий середній бал за дисципліну конвертується в оцінку за 200-бальною шкалою шляхом помноження середнього арифметичного на 40.

Шкала оцінювання рівня опанування дисципліни

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	
185 - 200	Відмінно	5
151 - 184	Добре	4
120 – 150	Задовільно	3
<120	Незадовільно	2

8. Рекомендована література

Основна (базова):

1. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник Київ: ЦНЛ, 2018. - 384 с.
3. Вітвицька С. С., Андрійчук Н. М. Основи педагогіки вищої школи / Fundamentals of Higher School Pedagogy: Білінгвальний навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти. 2-ге вид. перероб і доп. - Житомир: Вид-во ЖДУ, 2019. - 312 с.
4. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник / К. В. Аймедов, В. В. Бабієнко, В. А. Бабієнко, В. В. Сторож. – К. : Видавничий Дім „Слово”, 2015. – 352 с.
5. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник / За ред. проф. І.В. Зайченка. - Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. - 484 с.
6. Закон України «Про освіту»: чинне законодавство станом на 01 лютого 2018 року: офіц. текст. Київ: АЛЕРТА, 2018. - 120с.

7. Аненкова І.П., Байдан М.А. Педагогіка. Навчальний посібник / І.П. Аненкова, М.А. Байдан, О.А. Горчакова, В.М. Русол: - Львів: Новий світ-2000, 2018. – 567 с.
8. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с.
9. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с.
10. Козак Н.Л., Шоробура І.М. Університетська освіта. Навч. посіб. / Н.Л. Козак, І.М. Шоробура - К.: Каравела, 2018.

Допоміжна

11. Корольчук М.С. Професійне вигоряння працівників освіти: монографія / М.С. Корольчук, В.М. Корольчук, Л.І. Березовська. - Київ : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2017. — 304 с.
12. Курмишева Н. І. Ділове спілкування у професійній діяльності педагогічного працівника: навчально-методичний посібник / Н. І. Курмишева. – Полтава: ПОППО, 2016. – 64 с.
13. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія. Навч. посіб. / Т. М. Лисянська, – К.: Каравела, 2019.
14. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / С. Г. Немченко, О. Б. Голік, О. В. Лебідь. – Донецьк: ЛАНДОН-ХХІ, 2014. – 534 с.
15. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С. Г. Немченко, В. В. Крижко, І. Ф. Шумілова, О. М. Старокожко, О. Б. Голік. – Бердянськ : БДПУ, 2020. – 517 с.
16. Освітній менеджмент: навчальний посібник / за ред. Л. Даниленко, Л. Карамушка – К.: Шкільний світ, 2007. – 400 с.
17. Пащенко М. І. Педагогіка / М. І. Пащенко. – Київ: Центр навчальної літератури (ЦУЛ), 2019. – 228 с.
18. Прищак, М. Д. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій / М. Д. Прищак, О. Б. Залюбівська. - Вінниця : ВНТУ, 2019.- 150 с.
19. Прокопів Л. Інноваційні технології навчання і виховання у ВНЗ: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017. - 166 с.
20. Регейло І., Базелюк Н. Стенфордська вища школа освіти: підготовка нового покоління фахівців ступеня PhD. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2016. Вип. 3 -4. С. 90-98.
21. Сафонова Н. М. Місія вищої школи України у сучасному контексті. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2017. № 1. С. 100-104.
22. Сторож В. В., Бондар Т.В. Готовність викладача закладу вищої освіти до інноваційної діяльності // Spirit time №3 (15) 2019 ISSN 2522-9923 VOL.1 Berlin, Germany.

23. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : Домбровська Я.М., 2018. – 280 с.

9. Інформаційні ресурси:

1. Волкова Н.П. Педагогіка [Електронний ресурс] : підручник / Н.П. Волкова – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk644112.pdf> Назва з екрана.
2. Закон України про освіту [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. –2020.–Режим доступу до ресурсу: 7. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
3. Зайченко І.В. Педагогіка : підручник. – Київ : Ліра, 2016. – 608 с. [Електронний ресурс] : посібник / Зайченко І.В. – Режим доступу: <http://lirak.com.ua/preview/12225.pdf> , <https://textbook.com.ua/pedagogika/1473451787>
4. Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: веб-сайт. URL: <http://naqa.gov.ua>